

Concept-Participatieplan verkenning Zuidelijk Maasdal

©2016 Aron Nijs

Versie: 1
Datum: 29 juni 2023

Inhoudsopgave

1. Aanleiding (concept)participatieplan	3
<i>Verkenning Zuidelijk Maasdal</i>	3
<i>Projectprocedure Omgevingswet</i>	3
<i>Participatie is belangrijk</i>	3
<i>Reageren op het concept-participatieplan</i>	4
2. Doel en uitgangspunten van participatie	4
<i>Wat wordt met participatie bedoeld?</i>	4
3. Voor en met wie is participatie?	5
4. Hoe wordt de participatie aangepakt	5
5. Wat wordt er gedaan met de opgehaalde informatie?	6
Bijlage 1: Nadere toelichting op de vier fasen in de verkenning	7

1. Aanleiding (concept)participatieplan

Verkenning Zuidelijk Maasdal

In het project Zuidelijk Maasdal wordt onderzocht welke ingrepen er nodig zijn om de hoogwaterveiligheid, de veiligheid van het scheepvaartverkeer, de natuur en de ruimtelijke kwaliteit op en langs de Maas te verbeteren. Dit start met het verkennen van de mogelijke oplossingsrichtingen binnen het plangebied, dat loopt van de Belgische grens bij Eijsden tot en met de monding van de Geul bij Voulwames (gemeente Meerssen). Waterschap Limburg, Provincie Limburg, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de gemeenten Maastricht, Meerssen en Eijsden-Margraten werken in dit project samen om deze doelen te bereiken.

De zes overheden (de "projectpartners") tekenden op 13 juni 2023 het startdocument, zie ook www.platformparticipatie.nl/zuidelijkmaasdal. Dit startdocument is de basis voor de integrale verkenning Zuidelijk Maasdal, die door de projectpartners samen, met inbreng van de omgeving, wordt uitgevoerd. In het startdocument staan onder andere de opgaven voor het gebied, het doel, de te volgen procedure, het participatieproces en de planning van het project beschreven.

Het doel van de verkenning Zuidelijk Maasdal is als volgt:

"Het in samenwerking met de omgeving ontwikkelen van een oplossingsrichting (bestaande uit verschillende samenhangende maatregelen) die ervoor zorgt dat de waterkeringen in 2050 aan de hoogwaterveiligheidsnormen voldoen en dat het transport over water vlot en veilig gaat, waarbij de oplossingsrichting bijdraagt aan een dynamisch riviersysteem met robuuste riviernatuur, duurzame stedelijke ontwikkeling en de ruimtelijke kwaliteit van stad en landschap."

Projectprocedure Omgevingswet

Het project Zuidelijk Maasdal volgt de projectprocedure uit de Omgevingswet (Ow). De projectprocedure Ow voor het project Zuidelijk Maasdal ziet er als volgt uit:

Figuur 1. Projectprocedure

Met het publiceren van de kennisgeving voornemen en participatie (stap 1 en 2 in figuur 1) in de Staatscourant op 28 juni 2023 is de projectprocedure Omgevingswet gestart. Uiteindelijk zal de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan het eind van de verkenning een (ontwerp-) voorkeursbeslissing nemen (stap 3). Na de voorkeursbeslissing volgt de planning- en studiefase (stap 4). In het startdocument is de projectprocedure Omgevingswet verder toegelicht.

Het startdocument en dit concept-participatieplan zijn een bijlage bij de kennisgeving voornemen en participatie. Deze documenten zijn te vinden op www.platformparticipatie.nl/zuidelijkmaasdal.

Participatie is belangrijk

De oplossingen die binnen de verkenning worden onderzocht, kunnen impact hebben op de woon-, werk- en leefomgeving van bewoners, bedrijven en andere betrokkenen in en rond het gebied waar in de verkenning naar wordt gekeken. Ook zorgt de inbreng van betrokkenen voor betere plannen. Daarom vinden we het belangrijk om de omgeving goed, vroegtijdig en actief deel te laten nemen aan de verkenning. Participatie is daarom een belangrijk onderdeel van de verkenning en van de projectprocedure.

Onze ambitie is om iedereen die dat wil, in de gelegenheid te stellen om te kunnen participeren in de verkenning. De mate waarin en wijze waarop is afhankelijk van het onderwerp, de rol en het belang van de betrokkene en de fase in de verkenning. Hiervoor wordt een uitgebreid participatieproces georganiseerd. In dit concept-participatieplan is een eerste idee over de aanpak van de participatie in de verkenning opgeschreven. Het is een uitwerking en aanvulling op wat er in de kennisgeving voornemen en participatie en in het startdocument over participatie is opgenomen.

Reageren op het concept-participatieplan

Om de participatie zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de behoefte van de omgeving, horen wij graag welke ideeën er zijn over de participatieaanpak. Van 29 juni tot en met 29 december 2023 kan iedereen die dat wil, reageren op het concept-participatieplan. Hoe dit gedaan kan worden is beschreven op www.platformparticipatie.nl/zuidelijkmaasdal. De reacties worden waar mogelijk gebruikt om de participatie aan te vullen of te verbeteren. Begin 2024 is er een eerste versie van het participatieplan voorzien.

De verkenning Zuidelijk Maasdal wordt naar verwachting in 2026 afgerond. Gedurende de verkenning zal het participatieplan regelmatig worden geëvalueerd en bijgesteld. Het participatieplan wordt dan ook gezien als een 'levend document'.

2. Doel en uitgangspunten van participatie

Wat wordt met participatie bedoeld?

Met participatie wordt bedoeld het actief en vroegtijdig betrekken van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, overheden en andere belangstellenden. Op die manier wordt ruimte geboden aan de omgeving om actief mee te denken en te reageren op de plannen.

Het doel is om met participatie in ieder geval te bereiken:

- Dat betrokkenen begrijpen waarom deze verkenning nodig is.
- Dat betrokkenen begrijpen op welke manier de verkenning wordt uitgevoerd, welke procedure wordt gevolgd, wanneer er beslissingen worden genomen, op welke momenten en manieren zij inbreng kunnen leveren en wat er met hun bijdrage wordt gedaan.
- Dat betrokkenen omgevingskennis in kunnen brengen, wat zorgt voor betere plannen en oplossingen.
- Dat betrokkenen vertrouwen hebben in het proces waarmee een voorkeursalternatief tot stand komt, ook al hoeven ze het inhoudelijk niet op alle punten eens te zijn.
- Dat betrokkenen ons weten te vinden, zowel voor het aandrazen van ideeën als het uiten van zorgen.

De uitgangspunten voor de participatieaanpak van het project Zuidelijk Maasdal zijn:

- Betrokkenen worden actief geïnformeerd over de opgaven, de mogelijke oplossingen en de mogelijke gevolgen ervan. Over de voortgang van de verkenning, over de wijze waarop zij kunnen bijdragen aan de verkenning, over de beslismomenten. En over de uiteindelijk gemaakte keuzes.
- Betrokkenen weten waar ze informatie kunnen vinden en vragen kunnen stellen.
- Inbreng vanuit de omgeving wordt in het hele proces van de verkenning meegenomen.
- Initiatieven van betrokkenen worden behandeld met dezelfde zorg als initiatieven vanuit overheden.
- De participatie en communicatie is transparant, navolgbaar en begrijpelijk.
- Bij formele besluitvorming wordt zo veel mogelijk beschreven welke inbreng er uit de maatschappij is gekomen en hoe hier mee is omgegaan.

Bij de manieren waarop er contact is met de omgeving, zal zo goed mogelijk worden aangesloten op zowel de behoeften van de verschillende doelgroepen als die van het project. Daarbij kan men denken aan bijvoorbeeld:

- Inloopbijeenkomsten, vragenuurtjes, informatiemarkten.
- Bijeenkomsten met (specifieke) doelgroepen, bijvoorbeeld rondom specifieke thema's (bijvoorbeeld klankbordgroepen, werkateliers, meedenksessies).
- Individuele gesprekken.
- Publicaties in lokale media, een projectwebsite, nieuwsbrieven.
- Online interactiemomenten.

3. Voor en met wie is participatie?

De ambitie is om iedereen die dat wil, te laten participeren in de verkenning.

Bij een verkenning zoals voor het project Zuidelijk Maasdal zijn veel verschillende partijen betrokken. De volgende groepen betrokkenen kunnen al worden benoemd:

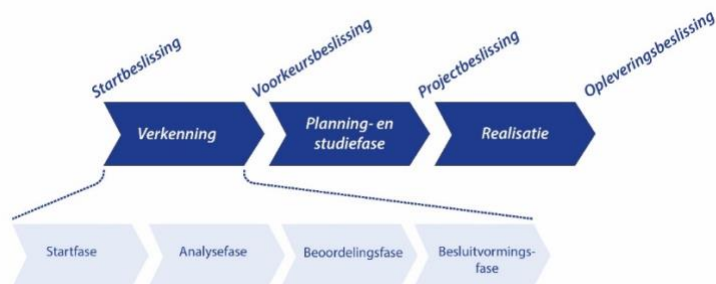
- Bewoners, bedrijven, dorpsraden, wijkraden, belangenverenigingen en –organisaties.
- Maatschappelijke partijen en belangenorganisaties zoals landschap-/natuur-/cultuurorganisaties, recreatie- en toerisme en binnenvaartorganisaties.
- Bestuurlijke en politieke organisaties.
- Grondeigenaren en grondgebruikers.
- Media.
- Marktpartijen.
- Netwerkbeheerders.

Vanwege de ligging van het Maasdal worden er ook partijen in België betrokken.

Om een goed en volledig beeld te krijgen van de omgeving, wordt aan het begin van de verkenning een omgevingsanalyse uitgevoerd. Met deze analyse wordt inzicht verkregen in de onderwerpen, ontwikkelingen en gebeurtenissen (issues) die er spelen in het gebied en welke partijen (stakeholders) hierbij betrokken zijn. Dit overzicht vormt een belangrijke basis voor de participatieaanpak en ook voor de communicatie.

4. Hoe wordt de participatie aangepakt

De verkenning duurt naar verwachting zo'n 3 jaar en bestaat uit 4 fases: een startfase, analysefase, beoordelingsfase en besluitvormingsfase. In elke fase wordt bekeken hoe de participatie moet worden ingericht zodat die past bij de werkzaamheden die worden uitgevoerd en de beslissingen die er worden genomen. Hieronder volgt een korte samenvatting, zie ook tabel 1. Een uitgebreidere beschrijving van de 4 fases vindt u in de bijlage.

Figuur 2. De 4 fases in de verkenning

1. Startfase: opstarten verkenning.

In de startfase wordt de omgeving geïnformeerd over de aanleiding, doelen en aanpak van de verkenning. Iedereen wordt uitgenodigd om mee te denken over mogelijke oplossingen. Ook kunnen er projecten en ontwikkelingen in worden gebracht waarmee in de verkenning rekening gehouden kan worden. Daarnaast kan er worden gereageerd op de voorgestelde participatieaanpak.

2. Analysefase: analyseren mogelijke oplossingen en selecteren kansrijke oplossingen.

In de analysefase wordt de kennis van de omgeving gebruikt om de kansrijke oplossingen verder te ontwikkelen. In deze fase staat het ophalen en delen van kennis en ervaring met de omgeving centraal. Ook kan er worden gereageerd op de notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD). In deze notitie staat de reikwijdte en het detailniveau van het milieuonderzoek in het milieueffectrapport (plan-MER) beschreven.

3. *Beoordelingsfase: uitwerken, doorrekenen en beoordelen (vergelijken).*

In de beoordelingsfase worden de kansrijke oplossingen verder uitgewerkt, worden de milieueffecten en kosten doorgerekend en wordt een voorkeursalternatief opgesteld. In deze fase kunnen mensen meedenken over de nadere uitwerking van de kansrijke alternatieven en de voor- en nadelen van de verschillende oplossingen.

4. *Besluitvormingsfase: (ontwerp) voorkeursbeslissing en plan-MER.*

In de besluitvormingsfase wordt de ontwerp-voorkeursbeslissing en het plan-MER ter inzage gelegd. Iedereen die dat wil, kan hierop een zienswijze indienen. In informatiebijeenkomsten wordt de ontwerp-voorkeursbeslissing, de plan-MER en bijbehorende documenten toegelicht. Ook wordt uitgelegd hoe de procedure werkt om een zienswijze in te dienen.

Tabel 1. *Samenvatting participatieproces*

Stappen	Focus van de inbreng	Hoe
Startfase	<ul style="list-style-type: none">• Inbrengen en delen van kennis, belangen, ideeën, aandachtspunten• Aandragen mogelijke oplossingen, raakvlakprojecten en meekoppelkansen• Reageren op de participatieaanpak	<ul style="list-style-type: none">• Informatiebijeenkomsten• Werksessies• Digitaal, schriftelijk of mondeling reageren
Analysefase	<ul style="list-style-type: none">• Inbrengen en delen van kennis, belangen, ideeën, aandachtspunten• Reageren op notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD) van de plan-MER	<ul style="list-style-type: none">• Werksessies en -ateliers• Inloop/informatiebijeenkomsten• Digitaal, schriftelijk of mondeling reageren
Beoordelingsfase	<ul style="list-style-type: none">• Uitwerken kansrijke oplossingen	<ul style="list-style-type: none">• Werksessies en -ateliers• Informatiebijeenkomsten
Besluitvormingsfase	<ul style="list-style-type: none">• Zienswijze op ontwerp-voorkeursbeslissing en plan-MER	<ul style="list-style-type: none">• Informatiebijeenkomsten• Indienen zienswijze op ontwerp-voorkeursbeslissing en plan-MER

5. Wat wordt er gedaan met de opgehaalde informatie?

De kennis en informatie die wordt opgehaald tijdens de participatie wordt gedurende de verkenning zoveel mogelijk gebruikt bij het opstellen, uitwerken en beoordelen van plannen en het nemen van beslissingen. Ook wordt er gedurende de verkenning een participatieverslag bijgehouden. Dit verslag bevat een beschrijving van de participatiemomenten, de inbreng vanuit de omgeving en de wijze waarop deze inbreng is gewogen en verwerkt in het proces richting een voorkeursalternatief. Het participatieverslag (of reactienota) wordt aan het eind van de verkenning opgeleverd en vormt onderdeel van de stukken bij de (ontwerp-)voorkeursbeslissing.

Bijlage 1: Nadere toelichting op de vier fasen in de verkenning

1. *Startfase: opstarten verkenning.*

Wat

In de startfase wordt als eerste het plan van aanpak voor de verkenning afgerond. Het participatieplan wordt aangepast en aangevuld met de reacties vanuit de omgeving. Ook wordt de projectorganisatie verder ingericht. Tevens worden de eventuele oplossingsrichtingen getoetst die door de omgeving zijn aangedragen naar aanleiding van de gepubliceerde 'kennisgeving voornemen en participatie'. Als ze voldoen aan de daarvoor geldende uitgangspunten zoals beschreven in de kennisgeving, worden ze opgenomen bij de te onderzoeken oplossingsrichtingen. Daarnaast worden de opgaven zo nodig verder aangescherpt en onderbouwd. Ook worden de oplossingsrichtingen en het beoordelingskader aangevuld en nader uitgewerkt. Tenslotte zullen de benodigde effectonderzoeken voorbereid worden.

Participatie

De participatie in de startfase van de verkenning heeft tot doel om project en omgeving kennis te laten maken met elkaar en belangstellenden breed te informeren over de aanleiding, doelen en aanpak van de verkenning. Hiervoor worden in het najaar van 2023 een of meerdere informatiebijeenkomsten georganiseerd en wordt een communicatietraject opgestart.

Ook worden belangstellenden nadrukkelijk uitgenodigd om mee te denken. Door onder andere mogelijke oplossingen aan te dragen of projecten en ontwikkelingen in te brengen, waarmee rekening kan worden gehouden (raakvlakprojecten) of die wellicht kunnen meelopen met het project (meekoppelkansen). Ook wordt gevraagd om mee te denken over de voorgestelde participatieaanpak op hoofdlijnen, door te reageren op dit concept participatieplan. Hoe dat moet en tot wanneer dat kan staat beschreven op de website www.platformparticipatie.nl/zuidelijkmaasdal.

In de startfase is het ook de bedoeling workshops te organiseren om inspiratie of hulp te bieden bij onder andere het aandragen van nieuwe oplossingsrichtingen en de participatieaanpak. Op deze manier stellen we zoveel mogelijk mensen in de gelegenheid om mee te kunnen denken.

2. *Analysefase: inventariseren en analyseren van mogelijke oplossingsrichtingen en selecteren kansrijke oplossingen.*

Wat

In de analysefase worden de oplossingsrichtingen verder uitgewerkt in kansrijke oplossingsrichtingen. Dit zijn de oplossingen die al in het startdocument zijn beschreven aangevuld met de door de omgeving aangedragen oplossingen die voldoen aan de gestelde uitgangspunten. De uitgewerkte oplossingsrichtingen worden in deze fase op hoofdlijnen beoordeeld. Doel hiervan is om te komen tot een beperkt aantal kansrijke oplossingen. Het resultaat wordt vastgelegd in de notitie Kansrijke Oplossingen. Om de effecten van de maatregelen op het milieu zichtbaar te maken, zal ook een milieueffectrapport (plan-MER) worden opgesteld. Voorafgaand aan dit milieueffectrapport wordt eerst een notitie opgesteld waarin de reikwijdte en het detailniveau van dit milieuonderzoek zijn beschreven. Deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) beschrijft welke kansrijke oplossingsrichtingen in het plan-MER worden onderzocht en met elkaar worden vergeleken en welke onderzoeken daarvoor worden uitgevoerd. De kansrijke oplossingen worden met elkaar vergeleken en beoordeeld op basis van een beoordelingskader.

Participatie

Bij het ontwikkelen van kansrijke oplossingsrichtingen wordt de kennis van omgevingspartijen en de markt zo veel mogelijk betrokken. In deze fase staat vooral het ophalen en delen van kennis en ervaring met de omgeving centraal. Hiervoor wordt gedacht aan het organiseren van werksessies.

Later worden er informatiemomenten georganiseerd om de NRD inhoudelijk toe te lichten. Ook wordt, naast de wettelijke adviseurs en de Commissie mer, de omgeving in de gelegenheid gesteld om te reageren op de NRD. De reacties op de NRD en de adviezen worden betrokken bij het maken van de definitieve onderzoeksopzet voor het plan-MER. De uitkomsten hiervan kunnen bijvoorbeeld zijn dat meer oplossingsrichtingen zullen worden onderzocht of dat het beoordelingskader en de aanpak van de onderzoeken worden bijgesteld.

3. Beoordelingsfase: uitwerken, doorrekenen en beoordelen (vergelijken) van alternatieven.

Wat

In de beoordelingsfase worden de kansrijke oplossingen verder uitgewerkt en doorgerekend op doelbereik, effecten en op kosten. In de beoordelingsfase wordt ook het plan-MER opgesteld. De kansrijke oplossingen worden met elkaar vergeleken en beoordeeld op basis van het beoordelingskader. Dit leidt uiteindelijk tot de ontwerp-voorkeursbeslissing. De ontwerp-voorkeursbeslissing beschrijft welke integrale oplossingsrichting wordt gekozen om de opgaven in dit gebied aan te pakken.

Participatie

De participatie in de beoordelingsfase is gericht op meenemen van de omgeving in de milieueffecten. Ook wordt er informatie verstrekt en input gevraagd over de voor- en nadelen van de verschillende kansrijke oplossingsrichtingen. Net als voor de uiteindelijke afweging en keuze voor het voorkeursalternatief. Hiervoor wordt gedacht aan participatiemomenten als informatiebijeenkomsten, werksessies en bijvoorbeeld een digitale mogelijkheid om te reageren.

4. Besluitvormingsfase: selecteren van voorkeursalternatief, ter inzage leggen ontwerp voorkeursbeslissing en plan-MER, bestuurlijke verankering en voorkeursbeslissing.

Wat

Uiteindelijk stellen de betrokken bestuurders samen de bestuurlijke voorkeur vast en het definitieve verkenningenrapport. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat neemt na overeenstemming tussen de betrokken bestuurders uiteindelijk de voorkeursbeslissing, in het kader van de projectprocedure Omgevingswet (art. 5.49) én de MIRT-spelregels.

De besluitvormingsfase is de meest formele fase van de verkenning. Hierin vindt de bestuurlijke en juridische vaststelling van het voorkeursalternatief plaats. Dit begint met het ter inzage leggen van de ontwerp-voorkeursbeslissing en de plan-MER.

In de reactienota bij de (ontwerp-) voorkeursbeslissing wordt aangegeven wat er met alle ingediende reacties en adviezen is gedaan. Indieners van een reactie worden hierover geïnformeerd.

Aan het eind van de besluitvormingsfase stellen de betrokken partijen een bestuursovereenkomst op, waarin afspraken over de samenwerking in de verdere planuitwerking en realisatie worden vastgelegd. Ook wordt hierin opgenomen wie welk deel meebetaalt aan de voorkeursbeslissing. Met het vaststellen van een voorkeursbeslissing eindigt de verkenning en wordt bij een positieve voorkeursbeslissing de overstap gemaakt naar de planning- en studiefasefase en kan toegewerkt worden naar een of meer projectbesluit(en) en eventuele andere besluiten.

Participatie/inspraak

In deze fase is het moment waarop tijdens de verkenning formele inspraak plaatsvindt. Iedereen die dat wil, kan een zienswijze indienen op de ontwerp-voorkeursbeslissing en het plan-MER. Ook de Commissie m.e.r zal in de gelegenheid worden gesteld om over het plan-MER te adviseren. Ingebrachte zienswijzen en advies kunnen leiden tot bijstelling van de ontwerp-voorkeursbeslissing en het daarin opgenomen voorkeursalternatief en het plan-MER. In een zogenaamde Nota van Antwoord wordt beschreven welke zienswijzen zijn ingediend en hoe met die zienswijzen is omgegaan. Deze nota is uiteindelijk onderdeel van de documenten bij de voorkeursbeslissing.

In deze fase worden informatieavonden gehouden waarin de ontwerp-voorkeursbeslissing, de plan-MER en bijbehorende documenten worden toegelicht. Daarbij wordt ook uitgelegd hoe de procedure om een zienswijze in te dienen werkt en wordt toegelicht welke vervolgbesluitvorming zal plaatsvinden.